

הלכות עדות פָּרָק ט

א. עֲשֶׂרָה מִיָּנִי פְּסוּלֵנוֹת הֵם; כָּל מִי שֶׁנִּמְצָא בּוֹ אֶחָד מֵהֶן, הֵרִי הוּא פְּסוּל לְעֵדוּת. וְאֵלוֹ הֵן הַנָּשִׁים, וְהַעֲבָדִים, וְהַקְטָנִים, וְהַשּׁוֹטִים, וְהַחֲרָשִׁים, וְהַסּוּמִים, וְהַרְשָׁעִים, וְהַבְּזוּיִין, וְהַקְרוֹבִין, וְהַנוֹגְעִין בְּעֵדוּתָן; הֵרִי אֵלוֹ עֲשֶׂרָה.

ב. נָשִׁים פְּסוּלוֹת לְעֵדוּת מִן הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר "עַל-פִּי שְׁנַיִם עֵדִים" (דברים יז), לְשׁוֹן זָכָר, לֹא לְשׁוֹן נִקְבָּה. וְכֵן הִטְמִטּוּם וְהַאֲנִדְרָגִינוּס פְּסוּלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן סָפֵק אִשָּׁה. וְכָל מִי שֶׁהוּא סָפֵק כָּשֶׁר, סָפֵק פְּסוּל הֵרִי הוּא פְּסוּל: שְׂאִין הָעֵד בָּא אֲלֹא לְהוֹצִיא מִמּוֹן עַל פִּיו, אוֹ לְחַיֵּב עַל פִּיו; וְאִין מוֹצִיאִין מִמּוֹן מִסָּפֵק וְאִין עוֹנְשִׁין מִסָּפֵק, דִּין תּוֹרָה.

ג. הַעֲבָדִים פְּסוּלִין לְעֵדוּת, דִּין תּוֹרָה: שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֵדִים "וְעַשִּׂיתָם לוֹ, כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו" (דברים יט, ט), מִכָּלֵל שְׂאָחִיו כִּמְוָהוּ מִה אָחִיו בֶּן בְּרִית, אֵף הָעֵד בֶּן בְּרִית. קֵל וְחֹמֶר לַגּוֹיִים: אִם עֲבָדִים שֶׁהֵן בְּמִקְצַת מִצְוֹת פְּסוּלִין הַגּוֹיִים, לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

ד. מִי שֶׁחָצִיו עֶבֶד וְחָצִיו בֶּן חוֹרִין, פְּסוּל. וְכָל מִי שֶׁנִּשְׁתַּחֲרַר, וְהֵרִי הוּא מַחֲסֵר גֹּט שֶׁחֲרוּר פְּסוּל: עַד שִׁיגִיעַ הַגֹּט לִידּוֹ וְיִטְבֵּל, וַיַּעֲשֶׂה מִכָּלֵל בְּנֵי בְרִית; וְאַחֵר כֶּךָ יַעֲיֵד.

ה. הַקְטָנִים פְּסוּלִין לְעֵדוּת מִן הַתּוֹרָה: שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֵדִים "וְעִמְדוּ שְׁנֵי-הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-לָהֶם הָרִיב, לִפְנֵי ה'" (דברים יט, יז) "אֲנָשִׁים", לֹא קְטָנִים. אֲפֹלוּ הִיָּה הַקָּטָן נָכוֹן וְחָכָם הֵרִי הוּא פְּסוּל, עַד שְׁיָבִיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת אַחֵר שְׁלוֹשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה גְּמוּרוֹת. וְאִם הִגִּיעַ לְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְלֹא הִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת, וְנָלַד בּוֹ סִימָן מִסִּימָנֵי סָרִיס הֵרִי זֶה סָרִיס, וַיַּעֲיֵד. וְאִם לֹא נָלַד בּוֹ לֹא יַעֲיֵד עַד רֹב שָׁנוֹתָיו, כִּמּוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּהִלְכוֹת אִישׁוֹת.

ו. קָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְכָלֵל שָׁנוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ סִימָנֵי בְּגָרוֹת מְלֻמָּעָה אֵינוֹ צָרִיךְ. וְאִם לֹא אִין מְקַבְּלִין עֵדוּתוֹ, עַד שְׁיַבְדֹּק. וְכֵן שְׁלוֹשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד שֶׁהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּטִיב מַשָּׂא וּמִתֵּן אִין עֵדוּתוֹ עֵדוּת בְּקִרְקָעוֹת, מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מְדַקְדֵּק בְּדִבְרִים: שֶׁהֵרִי אֵינוֹ יוֹדֵעַ. אֲבָל בְּעֵדוּת מְטַלְטֵלִין מְקַבְּלִין עֵדוּתוֹ, הוֹאִיל וְהוּא גְּדוֹל.

ז. הַשּׁוֹטָה פְּסוּל לְעֵדוּת מִן הַתּוֹרָה, לְפִי שֶׁאֵינוֹ בֶּן מִצְוֹת. וְלֹא שּׁוֹטָה שֶׁהוּא מְהֻלָּךְ עָרֹם, וּמִשְׁבֵּר כָּלִים וְזוֹרֵק אֲבָנִים בְּלִבָּד; אֲלֹא כָּל מִי שֶׁנִּטְרָפָה דַּעְתּוֹ, וְנִמְצָאת דַּעְתּוֹ מְשֻׁבָּשֶׁת תָּמִיד אֲפֹלוּ בְּדִבְרֵי מִן הַדְּבָרִים אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא מְדַבֵּר וְשׁוֹאֵל כְּעִנְיָן בְּשָׂאָר דְּבָרִים הֵרִי זֶה פְּסוּל, וּבְכָלֵל הַשּׁוֹטִים יִחָשֵׁב.

ח. הַנִּכְפָּה בָּעֵת כְּפִיתּוֹ, פְּסוּל; וּבָעֵת שֶׁהוּא בָּרִיא, כָּשֶׁר; וְאַחַד הַנִּכְפָּה מִזְמָן לְזְמָן, אוֹ הַנִּכְפָּה תָּמִיד בְּלֹא עֵת קְבוּעָה: וְהוּא, שְׁלֹא תִהְיֶה דַּעְתּוֹ מְשֻׁבָּשֶׁת תָּמִיד שֶׁהֵרִי יֵשׁ שָׁם נִכְפִּים שָׁגָם בָּעֵת בְּרִיאָתָם, דַּעְתָּן מְטַרְפֶּת עֲלֵיהֶם. וְצָרִיךְ לְהִתְיָשֵׁב בְּעֵדוּת הַנִּכְפִּים הַרְבֵּה.

ט. הַפְּתִיִּים בְּיוֹתֵר שְׂאִינָן מְכִירִין דְּבָרִים הַסּוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה, וְלֹא יָבִינוּ עִנְיָנֵי הַדְּבָר כְּדֶרֶךְ שְׁמִינִין שְׂאָר עִם הָאָרֶץ, וְכֵן הַמְּבַהֲלִין וְהַנְּחַפְּזִין בְּדַעְתָּם, וְהַמְּשַׁתְּגָּעִים בְּדַעְתָּן בְּיוֹתֵר הֵרִי כָּל אֵלוֹ בְּכָלֵל הַשּׁוֹטִים. וְדָבָר זֶה, לְפִי מַה שִׁירָאָה הַדִּין, שְׂאִי אֲפָשָׁר לְכוֹן הַדַּעְוֹת בְּכַתָּב.

י. הַחֲרַשׁ כְּשׁוּטָה, שְׁאִין דַּעְתּוֹ נְכוֹנָה, וְאִינוּ בֶן מַצּוּת. וְאַחַד
חֲרַשׁ שְׁמִדְבָּר וְאִינוּ שׁוֹמֵעַ, אוֹ שְׁשׁוֹמֵעַ וְאִינוּ מְדַבֵּר אֵף עַל פִּי
שְׂרָאִיתוֹ רְאִיָּה מַעֲלָה, וְדַעְתּוֹ נְכוֹנָה צָרִיךְ לְהַעֲיִד בְּבֵית דִּין בְּפִיו,
אוֹ שְׂיִהְיֶה רְאוּי לְהַעֲיִד בְּפִיו, וְיִהְיֶה רְאוּי לְשֹׁמֵעַ דְּבָרֵי הַדִּינִין,
וְהָאִיוֹם שְׁמַאיִמִין עָלָיו.

יא. וְכֵן אִם נִשְׁתַּתַּק אֵף עַל פִּי שְׁנַבְדֵּק כְּדֶרֶךְ שְׁבוּדָקִין לַגָּטִין,
וְנִמְצְאָת עֲדוּתוֹ מְכוּנָת, וְהַעֲיִד בְּפָנָיו בְּכֹתֵב יָדוֹ אֵינָה עֲדוּת
כָּלֵל: חוּץ מֵעֲדוּת אִשָּׁה, לְפִי שְׁבַעֲגוּנָה הַקִּילוּ.

יב. הַסּוֹמֵין אֵף עַל פִּי שְׁמִכִּירִין הַקּוֹל, וְיִדְעוּ הָאֲנָשִׁים הָרִי אֱלוֹ
פְּסוּלִין מִן הַתּוֹרָה: שְׁנַאֲמַר "וְהוּא עֵד, אוֹ רֹאֶה" (ויקרא ה, א) מִי
שֶׁהוּא רְאוּי לְרֹאוֹת, הוּא שְׁמַעִיד. וְהַסּוֹמָה בְּאַחַת מֵעֵינָיו, כָּשֶׁר
לְהַעֲיִד.